



طرح حفاظت از تالاب های ایران

سند طرح های اولویت دار



سازمان حفاظت از محیط زیست

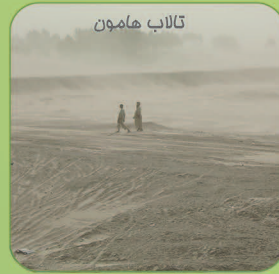


برنامه عمران سازمان ملل متحد

تالاب هامون



تالاب هامون



تالاب هامون



تالاب زریوار



دریاچه ارومیه



گرافیک و صفحه آرایی: مینا اظهري - طرح حفاظت از تالاب های ایران
ترجمه: زاله امینی - سازمان حفاظت محیط زیست



فهرست

۲	واژه نامه
۳	۱. مقدمه

بخش اول: مروری بر سند طرح های اولویت دار

۵	۲. تحلیل وضعیت
۵	۲.۱. شرایط کلی
۵	۲.۲. چارچوب سیاست گذاری
۶	۲.۳. ذینفعان
۷	۲.۴. تحلیل نیازها و کمبودها
۷	۲.۵. دستاوردهای کلیدی و نتایج بدست آمده

۹	۳. برنامه راهبردی
۹	۳.۱. نتیجه ۱: تا سال ۲۰۱۹، تالاب های ایران از طریق گسترش رویکردهای موفق مبتنی بر اکوسیستم و به کارگیری ابزارهای جدید، مدیریت بهتری خواهند داشت
۹	۳.۲. نتیجه ۲: تا سال ۲۰۱۹، برنامه ها و سیاستگذاری های موثر بر تالاب ها، اکوسیستم های تالابی را در نظر خواهند گرفت تا از توسعه پایدار، تنوع زیستی، سازگاری آب و هوا و امنیت انسانی حمایت نمایند
۱۰	۳.۳. نتیجه ۳: تا سال ۲۰۱۹، سطح مشارکت، آگاهی و دانش مردم نسبت به تالاب های ایران افزایش خواهد یافت

۱۳	۴. هماهنگی و بسیج منابع مالی
۱۳	۴.۱. هماهنگی ملی
۱۳	۴.۲. بسیج منابع مالی

۱۵	۵. ارزیابی میزان پیشرفت
۱۵	۵.۱. نظارت و ارزیابی
۱۵	۵.۲. گزارشگیری
۱۵	۵.۳. نشان تجاری

بخش ۲: خلاصه ای از پیش نویس اولیه طرح های پیشنهادی

۱۹	پیش نویس اولیه ۷ طرح پیشنهادی
۳۷	پیوست ۱: خلاصه منابع مالی مورد نیاز
۳۸	پیوست ۲: لیست رامسر سایت های ایران

واژه نامه

CEPA	برنامه ملی ارتباطات، آموزش، مشارکت و آگاهی
CIWP	طرح حفاظت از تالاب های ایران
DoE	سازمان حفاظت محیط زیست
GEF	تسهیلات محیط زیست جهانی
MFA	وزارت امور خارجه
MoE	وزارت نیرو
MOJA	وزارت جهاد کشاورزی
MPO	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
NGO	سازمان های غیردولتی
PES	پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی
CBO	سازمان های مردم نهاد
Web Stories	وب نوشته ها
PSC	کمیته راهبری طرح تالاب ها
Resource Development Task Force	کارگروه بسیج منابع مالی
UNDP	برنامه توسعه سازمان ملل متحد
IUCN	اتحادیه جهانی حفاظت از طبیعت

ایران جایگاه مهمترین تالاب های خاورمیانه است. این اکوسیستم های مفید و پویا به طور مستقیم و غیر مستقیم زندگی میلیون ها ایرانی را با یک تنوع زیستی غنی پشتیبانی می نمایند. آنها خدمات اکوسیستمی حیاتی را فراهم می کنند که برای توسعه پایدار، امنیت و رفاه انسان بسیار ضروری است. علیرغم این منافع قابل توجه، عواقب تخریب و تخریب تالاب ها هم اکنون در ایران ملموس است و عواقب سختی را برای امنیت انسان و تنوع زیستی در بر داشته است. نمونه های بارز نظیر دریاچه ارومیه، تالاب پیریشان و تالاب های هامون که همگی از محدودیت شدید دبی آب ورودی و توسعه جدی زیرساختی (خصوصاً در ارتباط با دریاچه ارومیه) رنج می برند، باعث خسارت زیادی به تنوع زیستی، کالاها و خدمات اکوسیستم، و همچنین بروز طوفان های شن سهمگینی شده است. این موارد عواقب ویرانگری برای بسیاری از جوامع محلی داشته است که معیشتشان را از دست داده اند. این مشکلات و سایر مسائل در بسیاری از تالاب های کوچکتر در سراسر کشور دیده می شوند. مشکل خاص تالاب ها این است که به ویژه از لحاظ کیفیت و کمیت آب بسیار متأثر از زمین های بالادستی و شیوه های مدیریت آب (گاهی دهها و صدها کیلومتر دورتر) می باشند. بدیهی است مدیریت موثر منابع آبی و تالاب های مرتبط در زمین های داخلی و حوضه های آبریز مرزی، جهت کمک به معرفی تجارب موفق، نیاز به یک روش کل نگر در مقیاس حوضه های آبریز، موافقتنامه های رسمی، ارتباطات برد- برد و عالی، بهبود ظرفیت های سازمان های غیر دولتی ملی و حمایت مناسب بین المللی دارد.

دولت ایران در طول ۱۰ سال گذشته با شناخت این چالش ها و نیازها، بیش از ۲۰ میلیون دلار از طریق طرح حفاظت از تالاب های ایران و سایر مکانیزم ها، در کنار ۵/۶ میلیون دلار حمایت های بین المللی (برنامه توسعه سازمان ملل متحد، تسهیلات محیط زیست جهانی و دولت ژاپن) برای کمک به معرفی تجارب موفق جدید، سرمایه گذاری کرده است. این فرایند تغییر و تحول جدی در رویکرد دولت نسبت به حفاظت تالاب های کشور را در پی داشته است. با توجه به نیاز به ادامه مقابله با چالش های حفاظت از تالاب ها در سراسر کشور، تصمیم بر آن شد تا این رویکرد تا سال ۲۰۱۹ ادامه یابد و بر این اساس راهبرد رسمی طرح حفاظت از تالاب های ایران برای سال های ۲۰۱۵-۲۰۱۹ آماده گردید.

این سند برگرفته از راهبرد مذکور و حاصل همکاری نزدیک سازمان حفاظت محیط زیست و برنامه توسعه سازمان ملل متحد است. همچنین بیانگر نیاز فوری افزایش جلب حمایت های ملی/بین المللی جهت معرفی تجارب موفق و ایجاد تغییرات بنیادی است. این سند یک چارچوب یکپارچه و واحد برای همکاری های دو یا چند جانبه و هماهنگی در دو سطح ملی و بین المللی برای معکوس کردن روند فعلی تخریب و از دست رفتن تالاب ها پیشنهاد می دهد.

در این سند، پروژه های پیشنهادی در چارچوب اهداف استراتژی ۵ ساله طرح حفاظت از تالاب های ایران (به شرح ذیل) تعریف شده اند:

- یافتن راه حل پایدار برای حفاظت از تالاب های ایران از طریق درگیر نمودن دست اندرکاران کلیدی در سطح ملی و بین المللی
- تقویت جوامع محلی از طریق بهبود مهارت ها، دسترسی به کالاها و خدمات اکوسیستم و فرصت های معیشتی
- حمایت از دولت جمهوری اسلامی ایران در حوزه مدیریت بهینه تالاب، آب و محیط زیست

این سند از دو بخش تشکیل شده است. بخش اول شامل تحلیل وضعیت، راهبرد پرداختن به نیازها و شکاف ها، هماهنگی و برنامه بسیج منابع مالی و روش های اندازه گیری پیشرفت پروژه است. بخش دوم خلاصه ای از هفت فعالیت پیشنهادی به تفکیک نتایج اقتصادی، محیط زیستی- اجتماعی، اهداف فعالیت ها و بودجه های مربوطه به هر فعالیت است. این سند، سندی آرمانی است که برای جلب حمایت منابع ملی دولتی و غیر دولتی، اعطاکندگن تسهیلات مالی ملی/بین المللی، شرکای فنی تهیه شده است و در صورت جذب منابع، پروپوزال طرح ها با جزئیات بیشتر تهیه و ارائه خواهد شد.

تالاب اراکلی



تالاب بومباق



تالاب کانی برازان



تالاب اراکلی



بخش ۱: مروری بر سند طرح های اولویت دار

۲. تحلیل وضعیت

۲.۱. شرایط کلی

تالاب های ایران به طور جدی تحت تاثیر مجموعه ای از عوامل همچون توسعه های زیرساختی منابع آب بالادستی (غالباً سدها)، فعالیت های ناپایدار کشاورزی و تغییرات آب و هوایی تهدید می شوند. این عوامل، عواقب شدیدی بر جوامع وابسته به تالاب و تنوع زیستی دارد به نحوی که در بسیاری از تالاب ها به وضعیت بحرانی رسیده است.

طرح حفاظت از تالاب های ایران در طول ۱۰ سال سابقه کاری خود نقش کلیدی در تبدیل تهدیدهای مذکور به فرصت های سازنده در حفاظت تالاب های ایران ایفا کرده است. طرح حفاظت از تالاب های ایران رویکرد های زیست بومی برای حفاظت از تالاب های ایران را از طریق ارائه (۱) راه حل های عملی برای حمایت از تصمیم گیری های خردمندانه به نفع تالاب ها، (۲) سیاستگذاری های مبتنی بر شواهد، (۳) ظرفیت سازی، (۴) قوانین و دستورالعمل های جدید، (۵) برنامه ریزی مدیریت و (۶) مشارکت جامعه محلی، بخوبی معرفی کرده و سطح آگاهی را به میزان قابل توجهی افزایش داده است.

مسائل محیط زیستی اخیر ایران که بسیاری از آنها حاصل استفاده ناپایدار از منابع (به ویژه آب) و تغییرات آب و هوایی است، حفاظت از اکوسیستم های تالابی را نظر به پیامدهایی که برای امنیت انسان دارد، به صدر توجه دولت و برنامه عمران سازمان ملل متحد تبدیل نموده است.

برنامه توسعه سازمان ملل متحد و سازمان حفاظت محیط زیست با حمایت از هزینه های اصلی فعالیت های طرح حفاظت از تالاب های ایران و اطمینان از مدیریت صحیح پروژه، همواره شرکا را راهبری می نمایند. اداره طرح از طریق کمیته راهبری طرح حفاظت از تالاب های ایران متشکل از سازمان های مختلف دولتی و برنامه توسعه سازمان ملل متحد انجام می شود.

۲.۲. چارچوب سیاست گذاری

کنوانسیون رامسر در سال ۱۹۷۱ در شهر رامسر تصویب شد و در سال ۱۹۷۵ جنبه قانونی یافت. این کنوانسیون قدیمی ترین توافق محیط زیستی مدرن بین دولتی در سطح جهان است. ماموریت کنوانسیون رامسر عبارت است از "حفاظت و حمایت از استفاده هوشیارانه تالاب ها در سراسر جهان از طریق اقدامات ملی و محلی و همکاری های بین المللی جهت دستیابی به توسعه پایدار". در فوریه ۱۹۷۱، سازمان شکار و ماهی ایران افتخار میزبانی کنفرانسی را در مرکز تفریحی ساحلی شهر رامسر داشت، جایی که کنوانسیون رامسر مورد توافق قرار گرفت و توسط نمایندگان ۱۸ کشور از جمله ایران امضاء شد. از آن پس، ایران مانند سایر امضاکنندگان پیمان به دنبال اجرای کنوانسیون رامسر در قلمرو خود و همکاری با پروژه های مشترک است. این تلاش ها شامل توسعه و میزبانی مرکز منطقه ای رامسر در مرکز و غرب آسیا است. تحت سه رکن اصلی از کنوانسیون رامسر، جمهوری اسلامی ایران متعهد شده است تا در جهت استفاده خردمندانه از تمام تالاب ها فعالیت نماید و از وجود مدیریت موثر تالاب در محل اطمینان حاصل نماید و در تالاب های مرزی، سیستم های تالابی و گونه های مشترک، همکاری بین المللی داشته باشد.

در این میان، دولت جمهوری اسلامی ایران چندین ماده را با رویکرد اکوسیستمی در مدیریت تالاب ها در برنامه چهارم و پنجم توسعه در نظر گرفته است. این مواد/مفاد به دنبال حمایت از بکارگیری برنامه مدیریت یکپارچه تالاب ها در حوزه های تنوع زیستی، زمین، آب، منابع معیشتی است که حفاظت و استفاده پایدار و عادلانه از تالاب ها را ترویج دهد.

۱ کنوانسیون تالاب های با اهمیت بین المللی به ویژه به عنوان زیستگاه پرندگان آبی

۲.۳. دینفعان

دینفعان نهایی در طرح های پیشنهادی این سند عبارتند از: جوامع محلی ایران و کشورهای همسایه نظیر عراق و افغانستان که به طور مستقیم معیشت و امنیتشان وابسته به تالاب ها است و همچنین تمام مردمی که از خدمات فراوان اکوسیستمی فراهم شده به وسیله آب، غذا، تعدیل هوا و ... تالاب ها، سود می برند.

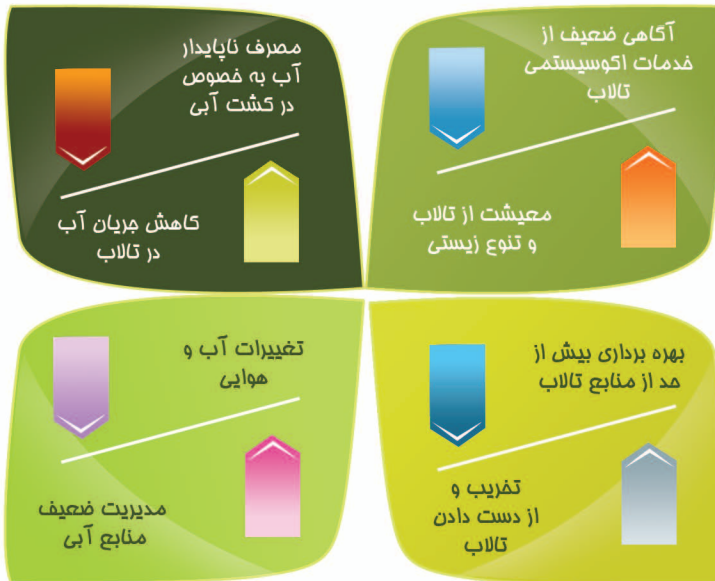
گروه های اجتماعی، سازمان های غیر دولتی و رسانه ها ارتباطات کلیدی بین طرح حفاظت از تالاب های ایران و دینفعان برقرار می کنند. بنابراین فعالیت های ظرفیت سازی برای آنها سازمان دهی خواهد شد، به نحوی که بتوانند نقش و مسئولیت های خود را در پشتیبانی و حمایت از جوامع محلی به خوبی ایفا کنند.

علاوه بر این دینفعان اصلی، طرح حفاظت از تالاب های ایران با طیف گسترده ای از دینفعان از جمله دستگاههای دولتی در سطح محلی، استانی و ملی، دانشگاه ها، موسسات تحقیقاتی و بخش خصوصی در تعامل خواهد بود.



۲.۴. تحلیل نیازها و کمبودها

استفاده ناپایدار از آب بخصوص در بخش کشاورزی مهمترین تاثیر منفی را بر تالاب ها دارد. از سوی دیگر امنیت غذایی اولویت دولت است و این منجر به ایجاد بیشتر سدها و مناطق تحت آبیاری می گردد. هم زمان آب بیشتری برای تولید انرژی، مصارف خانگی و صنعتی مورد



نیاز است. حتی با الگوهای فعلی استفاده منابع، آب کافی برای رفع نیازهای مردم در ایران و حفظ پشتیبانی از حیات محیط زیست وجود ندارد. تغییرات آب و هوایی نیز به عدم قطعیت در مدیریت آب می افزاید و کم کردن شکاف بین میزان عرضه و تقاضا را مشکل تر می سازد. تصمیم گیری های توسعه ای، به ویژه برای سدهای بزرگ، نقل و انتقالات آب و طرح های آبیاری در مقیاس بزرگ، در بخش های آب و کشاورزی غالباً بدون در نظر گرفتن اثرات آنها بر محیط زیست، صورت می گیرد. از این گذشته، ارزش خدمات ارائه شده توسط اکوسیستم های تالابی و هزینه های بالقوه از دست دادن آنها، آنطور که شایسته است به عنوان عوامل

تصمیم گیری به حساب نیامده اند. ادامه کار به همین روش دیگر گزینه ی مناسبی نخواهد بود. لذا ضروری است روش های موفق موجود را تعمیم دهیم و مدل های جدید توسعه را معرفی نماییم بطوریکه این مدل ها استفاده از منابع را به سطحی پایدار تقلیل دهند تا تهدیدی برای عملکرد تالاب ها نباشند.

۲.۵. دستاوردهای کلیدی و نتایج بدست آمده

از زمان آغاز به کار طرح حفاظت از تالاب های ایران در سال ۲۰۰۵^۱، این طرح تلاش کرده تا علل ریشه ای خسارت به تالاب های ایران را با بکارگیری رویکرد اکوسیستمی کنوانسیون تنوع زیستی در سه سطح زیر بررسی کند:

- در سطح محلی (سایت ها): با ورود به و توانمندسازی جوامع محلی در مدیریت تالاب ها، و با ظرفیت سازی دفاتر استانی سازمان حفاظت محیط زیست و سایر دست اندرکاران برای مدیریت تهدیداتی که در خود تالاب ها وجود دارد.
 - در سطح حوضه آبریز: به وسیله تعامل با ذینفعان استانی در مدیریت یکپارچه تالاب ها برای مقابله با تهدیدات بیرونی و افزایش آگاهی عمومی
 - در سطح ملی: با ظرفیت سازی در سازمان حفاظت از محیط زیست برای مدیریت یکپارچه مناطق حفاظت شده تالابی و با تسری اقدامات حفاظتی تالاب ها به سایر وزارتخانه ها
- نتایج کلیدی بین سال های ۲۰۰۵ و ۲۰۱۴ به شرح زیر می باشد:

^۱. پروژه ای بین المللی بین دولت ایران و برنامه عمران سازمان ملل متحد/ تسهیلات محیط زیست جهانی برای مقابله با بحران تالاب های کشور

دستاوردهای کلیدی طرح حفاظت از تالاب های ایران ۲۰۱۴-۲۰۰۵

- ۱ معرفی موفقیت آمیز روش های مشارکتی مبتنی بر اکوسیستم برای حفاظت از تالاب های ایران و گسترش این فرایند در ۱۱ استان
- ۲ جذب بیش از ۵/۶ میلیون دلار سرمایه گذاری از منابع بین المللی و ۲۰ میلیون دلار از دولت ایران برای حفاظت از تالاب های ایران
- ۳ افزایش آگاهی نسبت به نیاز حفاظت تالاب ها از طریق ۲۰۰۰ روزنامه، مجله و مقالات وب سایت، پخش ۲۰۰ برنامه تلویزیونی، جشنواره ها و سایر فعالیت ها.
- ۴ حمایت از معیشت و زندگی بیش از ۵۰,۰۰۰ نفر در جوامع وابسته به تالاب ها با ترویج مدیریت پایدار تالاب ها
- ۵ آماده سازی پیش نویس نهایی "قانون" حفاظت، بازسازی و استفاده پایدار از تالاب بر اساس رویکرد زیست بومی" برای مجلس شورای اسلامی
- ۶ استقرار مدیریت یکپارچه تالاب در ۳ تالاب با اهمیت بین المللی و توسعه آن برای ۷ تالاب جدید
- ۷ انتشار تعداد زیادی ابزارهای فنی، دفترچه راهنما و نشریات
- ۸ معرفی کشاورزی پایدار در بیش از ۳۰,۰۰۰ هکتار اطراف دو تالاب (در بیش از ۴۰ روستا) برای ذخیره سازی آب بیشتر برای تالاب ها
- ۹ معرفی برنامه ریزی مدیریت ریسک خشکسالی نوآورانه برای دریاچه ارومیه

۳. برنامه راهبردی

برنامه راهبردی طرح حفاظت از تالاب های ایران، برای سال های ۲۰۱۹-۲۰۱۵ بر اساس تجارب موفق تدوین گردیده تا به تأثیرات بیشتر و مشارکت قوی تری منجر شود. این برنامه راهبردی با هدف تغییر روند فعلی تخریب و از دست دادن تالاب ها، رویکردهای موجود را گسترش می دهد و رویکردهای جدید نیز ارائه می دهد. هدف اصلی برنامه راهبردی طرح حفاظت از تالاب های ایران برای این دوره عبارت است از:

" بهبود وضعیت اکوسیستم های تالابی ایران از نقطه نظر منطقه، معیشت و تنوع زیستی "

اهداف عملیاتی :

" دولت، جامعه و مردم بخاطر نقشی که تالاب ها در توسعه پایدار دارند، برای تالاب های کشور ارزش قائل شوند و اقداماتی هماهنگ برای حفظ و احیا تالاب ها انجام دهند "

برنامه راهبردی از طریق ۳ نتیجه و ۱۱ موضوع^۱ قابل اجرا خواهد بود.

۳.۱. نتیجه ۱: تا سال ۲۰۱۹، تالاب های ایران از طریق گسترش رویکردهای موفق مبتنی بر اکوسیستم و بکارگیری ابزارهای جدید، مدیریت بهتری خواهند داشت.

نتیجه ۱ اطمینان خواهد داد که تالاب های ایران از طریق گسترش رویکردهای موفق مبتنی بر اکوسیستم و به کارگیری ابزارهای جدید، مدیریت و ظرفیت بهتری خواهند داشت. به منظور تقویت شواهد پایه ای برای مدیریت و حفاظت بهتر تالاب ها، این نتیجه سه ابزار جدید اقتصادی را بر اساس تجارب موفق جهانی، معرفی و آزمایش می کند. ارزیابی اقتصادی خدمات اکوسیستم تالاب این سه ابزار عبارتند از: ارزیابی اقتصادی خدمات اکوسیستم تالاب، پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی و تحلیل هزینه و فایده. این ابزارها به تصمیم گیرندگان کمک می کند تا از اشتباهات پرهزینه به خصوص در مورد زیرساخت های جدید جلوگیری کنند. همچنین جوامع محلی و مردم را توانمند می سازد تا به نحوی موثر در گفتگوهای محیط زیست-محور نظر خود را ابراز نمایند. پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی می تواند بعنوان جایگزینی برای تامین مالی مستقیم دولت برای حمایت مدیریت پایدار تالاب ها در نظر گرفته شود. چهار موضوع این نتیجه در جدول ۱ نشان داده شده است:

^۱. Theme

نتیجه اول	تا سال ۲۰۱۹، تالاب های ایران از طریق گسترش رویکردهای موفق مبتنی بر اکوسیستم و به کارگیری ابزارهای جدید، مدیریت بهتری خواهند داشت
موضوع ۱.۱	توسعه رویکردهای مدیریت زیست بومی تالاب ها - ظرفیت سازی برای مدیریت یکپارچه - برنامه مدیریت یکپارچه برای تالاب های اصلی - دستورالعمل های جدید برنامه های مدیریت
موضوع ۱.۲	ارزیابی اقتصادی خدمات اکوسیستمی تالاب - آزمایش روشهایی برای انواع زیستگاههای تالابی - انتشارات مهم و چشمگیر و گسترده - دستورالعمل جدید برای پاسخگویی
موضوع ۱.۳	آزمودن "پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی" و انجام تحلیل های هزینه - فایده برای تالاب ها - امکان سنجی برای اجرای پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی تالاب و دستورالعمل - انجام تحلیل های هزینه-فایده، آزمودن و تهیه دفترچه راهنما
موضوع ۱.۴	مدیریت مبتنی بر جامعه تالاب ها برای معیشت و تنوع زیستی - طرح های ارزیابی آسیب پذیری و توسعه معیشت - ظرفیت سازی برای سازمان های غیر دولتی و "سازمان های مردم نهاد" - اجرای معیشت پایدار موجود و معیشت جایگزین پایدارتر بصورت آزمایشی

۳.۲. نتیجه ۲: تا سال ۲۰۱۹، برنامه ها و سیاستگذاری های موثر بر تالاب ها، اکوسیستم های تالابی را در نظر خواهند گرفت تا از توسعه پایدار، تنوع زیستی، سازگاری آب و هوا و امنیت انسانی حمایت نمایند.

در طول پنج سال گذشته طرح حفاظت از تالاب های ایران بیشترین تلاش را برای تنظیم و متعاقباً تصویب قانون جدید حفاظت از تالاب ها از طریق مذاکرات متعدد با نمایندگان مجلس داشته است. انتظار می رود این قانون به زودی توسط مجلس و هیات دولت به تصویب برسد.

این قانون دستورالعمل ها و اصول مربوط به حفاظت و استفاده خردمندانه از تالاب ها و زیستگاه های مرتبط، مدیریت تالاب ها و تشکیل "کمیسیون ملی تالاب" در محدوده کنوانسیون رامسر را پوشش می دهد. با تأیید هیات دولت، قانون جدید فرصتی را فراهم می کند تا به برخی از مسائل کلیدی موثر بر تالاب ها، پرداخته شود، چیزی که مدت ها انتظارش را می کشیدیم.

با این حال، به منظور استفاده بهینه از این فرصت، لازم است قانون جدید از طریق ظرفیت سازی و ایجاد ساختار های نهادی لازم و تهیه برنامه کاری اولویت بندی شده، عملیاتی گردد. به علاوه، نیاز فوری به بازنگری برنامه ها و سیاست گذاری های کنونی در سطح ملی برای کسب اطمینان از مطابقت آن ها با قانون جدید وجود دارد.



نتیجه ۲ به دنبال پیگیری موضوعات مختلف برای دستیابی به طرح ها و سیاست های بهبود یافته است. جدول ۲ جزئیات بیشتری از نتیجه ۲ و موضوعات مرتبط با آن را ارائه می دهد.

جدول ۲: نتیجه ۲

نتیجه ۲ تا سال ۲۰۱۹، برنامه ها و سیاستگذاری های موثر بر تالاب ها، اکوسیستم های تالابی را در نظر خواهند گرفت تا از توسعه پایدار، تنوع زیستی، سازگاری آب و هوا و امنیت انسانی حمایت نمایند	
<p>عملیاتی سازی قانون جدید در خصوص حفاظت از تالاب ها</p> <ul style="list-style-type: none"> - ایجاد کمیته و دبیرخانه ملی تالاب - اتخاذ راهبرد ملی حفاظت از تالاب و برنامه اقدام - توسعه ابزارهای نظارت و پایش (M&E) 	موضوع ۲.۱
<p>توسعه برنامه ها و سیاست های دوستدار تالاب</p> <ul style="list-style-type: none"> - بازنگری سیاست های بخشی ملی و برنامه های توسعه استانی 	موضوع ۲.۲
<p>طرح جامع برای حفاظت از رامسر سایت های ایران</p> <ul style="list-style-type: none"> - ارزیابی آسیب پذیری و تحلیل تهدیدات - برنامه جامع برای ۲۴ رامرسایت و برنامه های اقدام فردی - حمایت های لازم جهت اجرا 	موضوع ۲.۳
<p>کاهش اثرات زیرساخت های آبی بر تالاب ها</p> <ul style="list-style-type: none"> - کنفرانس بین المللی در خصوص سدهای پایدار - دستورالعمل های جدید برای مدیریت سدها و کاربردهای آنها - ظرفیت سازی برای مهندسين آب، مدیران سدها و شرکتهای مشاور 	موضوع ۲.۴
<p>نشان دادن برنامه ریزی و مدیریت پایدار اراضی در حوضه تالاب های اولویت دار</p> <ul style="list-style-type: none"> - برنامه های پایدار مدیریت اراضی - اجرای کشاورزی پایدار و مدیریت اراضی - مکانیزم های نوآورانه تامین مالی 	موضوع ۲.۵

۳.۳. نتیجه ۳: تا سال ۲۰۱۹، سطح مشارکت، آگاهی و دانش مردم نسبت به تالاب های ایران افزایش خواهد یافت

افزایش فزاینده شهرنشینی مردم را از مسائل مربوط به مدیریت منابع طبیعی و نیاز مبرم به حفظ مکانیزم های حامی معیشت که از طریق اکوسیستم ها به خصوص تالاب ها زندگی مردم را تامین می کنند، دور کرده است. بنابراین نیاز بیشتری به افزایش آگاهی عمومی وجود دارد، به گونه ای که مردم حامیان مهمی برای تصمیمات و سیاست گذاری ها گردند. این مسائل از نظر کنوانسیون رامسر از اهمیت بالایی برخوردار است.



بر این اساس، طرح حفاظت از تالاب های ایران از ابزار "برنامه ملی ارتباطات، آموزش، مشارکت و آگاهی" که توسط کنوانسیون ارائه شده است، به منظور پیاده سازی یک رویکرد راهبردی برای افزایش آگاهی عمومی در سطوح محلی، استانی و ملی استفاده خواهد کرد. تلاش ویژه ای برای افزایش آگاهی جوامع وابسته به تالاب برای ایجاد انگیزه در آنها جهت مشارکت در بحث های تالاب-محور انجام شده است. در این رابطه، نتیجه ۳ تضمین می کند که تالاب های ایران از دانش، حمایت و مشارکت عمومی بهره مند است. جدول ۳ جزئیات بیشتر از نتیجه ۳ و موضوعات مرتبط به آن ارائه می دهد.

جدول ۳: نتیجه ۳

نتیجه ۳	تا سال ۲۰۱۹، سطح مشارکت، آگاهی و دانش مردم نسبت به تالاب های ایران افزایش خواهد یافت
موضوع ۳.۱	افزایش حمایت عمومی برای حفاظت از تالاب ها - برنامه های ملی ارتباطات، آموزش، مشارکت و آگاهی در سطوح ملی، استانی و محلی - اجرای برنامه های ملی ارتباطات، آموزش، مشارکت و آگاهی - دخیل نمودن جامعه در گفتگوهای مرتبط با تالاب ها
موضوع ۳.۲	گزارش وضعیت تالاب های ایران - تحلیل وضعیت کنونی و روندهای اخیر - تهیه گزارشی کامل و جامع برای تصمیم گیرندگان و دست اندرکاران کلیدی جهت اطمینان از اینکه این افراد از وضعیت کنونی بخوبی آگاهی دارند

۴. هماهنگی و بسیج منابع مالی

۴.۱. هماهنگی ملی

کمیته راهبری طرح به عنوان بالاترین ساختار تصمیم‌گیری برای هدایت کلی و پشتیبانی از اجرای فعالیت‌های طرح حفاظت از تالاب‌های ایران و به تبع آن اجرای راهبرد ۵ ساله ۲۰۱۹-۲۰۱۵ تشکیل شده است. کمیته راهبری طرح متشکل از نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست (رئیس)، وزارت نیرو، سازمان مدیریت و برنامه ریزی، وزارت امور خارجه و برنامه توسعه سازمان ملل متحد است. مسئولیت اصلی نمایندگان کمیته راهبری طرح عبارت است از (۱) پشتیبانی از راهبردهای بین بخشی در طرح با ایجاد مکانیزم‌هایی برای تعامل با سازمان‌های غیر دولتی و سایر دست‌اندرکاران (۲) پیگیری و جذب منابع مالی برای پشتیبانی از نتایج و فعالیت‌های طرح پس از اتمام دوره حمایت مالی تسهیلات محیط زیست جهانی (۳) جهت‌دهی‌های راهبردی در خصوص برنامه کاری طرح بعد از تصویب راهبرد جدید، طرح حفاظت از تالاب‌های ایران توسط کمیته راهبری در ژانویه ۲۰۱۵، یک برنامه بسیج منابع مالی برای کمک به سازمان حفاظت محیط زیست و برنامه توسعه سازمان ملل متحد و همچنین تضمین منابع ملی/بین‌المللی مورد نیاز برای تحقق راهبرد طرح حفاظت از تالاب‌های ایران، تهیه گردید. در این رابطه، با هدف اطمینان از همکاری شایان بین سه ارگان مربوطه (برنامه توسعه سازمان ملل متحد، سازمان حفاظت محیط زیست و طرح حفاظت از تالاب‌های ایران) کارگروه بسیج منابع مالی متشکل از مقامات متبوع برنامه توسعه سازمان ملل متحد، مجری ملی طرح و مدیر ملی طرح، فرآیند بسیج منابع را راهبری می‌نمایند. کارگروه بسیج منابع مالی، مسئولیت نظارت بر تهیه و اجرای برنامه بسیج منابع، اولویت‌بندی و تأیید لیست اعطا کنندگان تسهیلات مالی، ارائه توصیه کارشناسی جهت هماهنگی لازم برای دریافت کمک‌های مالی، مدیریت ارتباط با اعطا کنندگان تسهیلات مالی، تأیید لیست فعالیت‌های اولویت‌بندی شده و پیش‌نویس اولیه طرح‌های پیشنهادی مرتبط و ارائه گزارش به کمیته راهبری طرح حفاظت از تالاب‌های ایران در خصوص پیشرفت و مشکلات موجود را برعهده دارد.

۴.۲. بسیج منابع مالی

برنامه بسیج منابع که از برنامه راهبردی طرح حفاظت از تالاب‌های ایران گرفته شده است و به عنوان چارچوبی برای هماهنگی و دریافت کمک‌های مالی در دو سطح ملی و بین‌المللی بکار گرفته می‌شود. اجزای اصلی این برنامه شامل تعیین اعتبار مورد نیاز، شناسایی منابع بالقوه برای تأمین اعتبار، توسعه همکاری با اعطا کنندگان تسهیلات مالی، تهیه راهبرد برای بسیج منابع مالی و مشخص نمودن نقش‌ها، مسئولیت‌ها و گام‌های بعدی است. مجموع نیازمندی‌های مالی مورد انتظار در این سند ۸,۳۹۸,۰۰۰ میلیون دلار (۲۲۶,۷۴۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال) تخمین زده شده است. برای مشاهده اعتبار مورد نیاز به ازای هر فعالیت لطفاً به پیوست ۱ مراجعه نمائید.

نحوه و چگونگی بسیج منابع مالی

تا به امروز، برنامه توسعه سازمان ملل متحد همچون ساختاری عمل‌نموده که از طریق آن اعتبارات بین‌المللی به طرح حفاظت از تالاب‌های ایران اختصاص داده می‌شود، در حالی که سازمان حفاظت محیط زیست برای حمایت از اجرای فعالیت‌ها، بودجه‌های همکاری ملی را مدیریت و تضمین می‌نماید. به این ترتیب، برنامه توسعه سازمان ملل متحد مسئولیت نظارت و هماهنگی بر بسیج منابع بین‌المللی را بعهده خواهد داشت. شایان ذکر است که کارگروه بسیج مالی تعیین شده توسط برنامه توسعه سازمان ملل متحد/ طرح حفاظت از تالاب‌های ایران تمام مکاتبات/ارتباطات با اعطا کنندگان تسهیلات مالی و نتایج حاصله را ثبت و نگهداری خواهد نمود. سایر پیگیری‌های لازم، مانند تهیه پروپوزال کامل پروژه‌های پیشنهادی، بعنوان مبنایی برای عقد قرارداد بین برنامه توسعه سازمان ملل متحد و اعطا کنندگان تسهیلات مالی بین‌المللی خواهد بود.

مکانیزم بسیج منابع که در ذیل تشریح می شود شامل مراحل است که طی آن اعطا کنندگان تسهیلات مالی بالقوه می توانند حفاظت از تالاب های کشور را با تامین اعتبار برای اجرای ۷ فعالیت اولویت دار حمایت نمایند.

اعطا کنندگان تسهیلات مالی بالقوه پس از شرکت در جلسه توجیهی به بازدید میدانی دعوت خواهند شد. هدف از این رویداد آشناسازی اعطا کنندگان تسهیلات مالی با چالش های محیط زیستی در ایران و به ویژه نقش تالاب ها در رفاه اجتماعی- اقتصادی جوامع و تنوع زیستی که به این اکوسیستم های قابل توجه وابسته اند، می باشد. در طول جلسه توجیهی، این سند به همراه ۷ پیش نویس اولیه طرح های اولویت دار، به نمایندگان اعطا کنندگان تسهیلات مالی ارائه می شود. فلوجارت زیر مراحل بسیج منابع مالی را به تصویر کشیده است:



۵. ارزیابی میزان پیشرفت

پیشرفت پروژه از طریق مکانیزم های زیر اندازه گیری می شود:

۵.۱. نظارت و ارزیابی

کارگروه بسیج منابع مالی، مسئول نظارت بر تهیه و اجرای طرح های اولویت دار ذکر شده در این سند است. نظارت بر فعالیت های پروژه و امور مالی با توجه به نیازهای اعطا کنندگان تسهیلات مالی بطور منظم انجام می شود. هر چند فعالیت های نظارت وظیفه کارگروه بسیج منابع مالی است اما محدود به آن نمی شود، به این معنا که شرکای اجرایی نیز می بایست اقدام به پایش اثرات نموده تا نتایج و تاثیرات این پروژه بر اکوسیستم های تالابی، رفاه اجتماعی- اقتصادی جوامع و تنوع زیستی به نمایش گذاشته شود.

۵.۲. گزارشگیری

همه گزارشات مورد نیاز اعطا کنندگان تسهیلات مالی، همانگونه که در موافقت نامه های مربوطه تصریح خواهد شد، برای اندازه گیری میزان موفقیت پروژه حیاتی است. کارگروه بسیج منابع با ظرفیت هماهنگ کنندگی اش، صرف نظر از نحوه تامین مالی، هدایت و پشتیبانی فنی لازم در تهیه گزارشات را بعهده خواهد داشت.

گزارشات پیشرفت فعالیت ها و هزینه ها باید به شرح ذیل آماده گردند:

گزارشات پیشرفت شش ماهه

گزارشات پیشرفت سالیانه

گزارشات نهایی که نهایتاً سه ماه پس از تکمیل فعالیت ها باید آماده شوند. گزارشات نهایی خلاصه ای از نتایج اقدامات انجام شده و مقایسه نتایج حاصله با اهداف پروژه خواهد بود.

علاوه بر این، کارگروه بسیج منابع مسئولیت اطمینان از تطبیق هزینه های صورت گرفته با برنامه کاری را بر عهده دارد. بودجه تخصیص یافته می بایست طبق آئین نامه ها و قوانین مالی مندرج در توافقنامه با اعطا کنندگان تسهیلات مالی باشد.

۵.۳. نشان تجاری

با مشورت اعطا کنندگان تسهیلات مالی و هماهنگی با سازمان حفاظت محیط زیست، هر پروژه که به طور کامل یا بخشی از آن توسط اعطا کنندگان تسهیلات مالی تامین اعتبار گردیده، مطمئناً نام و کشور اعطا کننده تسهیلات مالی در محل پروژه به آگاهی عموم خواهد رسید. همچنین مشارکت سخاوتمندانه اعطا کنندگان تسهیلات مالی از طریق نشریات فارسی و انگلیسی به اطلاع عموم خواهد رسید و در وب سایت طرح حفاظت از تالاب های ایران/ برنامه توسعه سازمان ملل متحد با نام وب نوشته ها منتشر خواهد شد.

همچنین، تلاش های مضاعف برای تقویت ارتباطات اعطا کنندگان تسهیلات مالی از طریق برگزاری رویدادها و نشست های مختلف انجام خواهد شد. بعنوان مثال، بازدید میدانی با حضور نمایندگان اعطا کنندگان تسهیلات مالی همچون مسئولین مربوطه سفارتخانه ها و دیگر اعطا کنندگان تسهیلات مالی ملی و بین المللی سازمان دهی خواهد شد.



تالاب مامیون



مزرعه قشم، جنگل های مرا



تالاب شادگان



تالاب مامیون

بخش ۲: خلاصه ای از پیش نویس اولیه طرح های پیشنهادی



بخش ۲: خلاصه ای از پیش نویس اولیه طرح های پیشنهادی

این بخش شامل طرح های پیشنهادی تصویب شده توسط " کارگروه بسیج منابع مالی " است که توسط طرح حفاظت از تالاب های ایران به عنوان دست اندرکار کلیدی در حوزه حفاظت از تالاب ها تهیه و تدوین شده و حاوی اطلاعات فعالیتهای اولویت دار و بودجه های مورد نیاز است. در چارچوب کلی برنامه راهبردی طرح حفاظت از تالاب های ایران، هدف پروژه های پیشنهادی ارتقاء شرایط اکوسیستم های تالابی در ایران از نقطه نظر مساحت، وضعیت معیشت، تنوع زیستی است. پروژه های پیشنهادی در راستای سه نتیجه راهبردی طرح حفاظت از تالاب های ایران تعریف شده اند.

پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی ۱: ظرفیت سازی برای جوامع محلی که در نزدیکی تالاب های اصلی زندگی می کنند برای تغییر جهت از سوی کشاورزی نا پایدار به سمت معیشت پایدار توسط توسعه رویکرد " روستاهای سازگار با محیط زیست "

پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی ۲: برنامه ظرفیت سازی با همکاری وزارت نیرو در خصوص طراحی و مدیریت زیرساخت های پایدار/ دوستدار تالاب آب، شامل فعالیت های اثبات تجربی برای تامین دبی آب مورد نیاز برای یک تالاب نمونه

پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی ۳: بررسی تاثیر تخریب تالاب های ایران بر میزان آلودگی هوا، ریزگردها و توسعه روش های امکان پذیر کاهنده آلودگی ها از طریق مدیریت یکپارچه/ بهتر تالاب ها

پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی ۴: کمپین های ملی بالا بردن آگاهی مردم در خصوص حفاظت از تالاب ها، منافع اجتماعی- اقتصادی تالاب ها و مدیریت بهتر آب

پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی ۵: معرفی و نمایش طرح های تجاری برای مناطق حفاظت شده تالابی به منظور حمایت از مدیریت موثرتر تالاب ها

پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی ۶: ارزیابی و ارزش گذاری خدمات اکوسیستم تالاب و شناسایی طرح های پرداخت برای بهره مندی از طرح مواهب طبیعی برای تامین منابع مالی خلاقانه برای مدیریت پایدار تالاب

پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی ۷: حفاظت ۲۴ راسر سایت: ارزیابی آسیب پذیری و برنامه اقدام تعیین شده

فائل های ماری میلتاب



تاب چغندر





پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی

۱. عنوان پروژه

ظرفیت سازی برای جوامع محلی که در نزدیکی تالاب های اصلی زندگی می کنند برای تغییر جهت از سوی کشاورزی ناپایدار به سمت معیشت پایدار توسط توسعه رویکرد " روستاهای سازگار با محیط زیست"^۱

۲. اعتبار درخواستی برای اجرای فعالیت

بودجه مورد نیاز

۶۰۰ هزار دلار (۱۶,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال)
(بودجه برآورد شده تنها برای اجرای پروژه در یک تالاب است - در صورت افزایش تعداد تالاب ها بودجه مورد نیاز افزایش خواهد یافت)
مشارکت سخاوتمندانه اعطا کنندگان تسهیلات مالی فشار بر منابع آبی را از طریق بکارگیری رویکرد معیشتی سازگار با محیط زیست در حوضه تالاب ها کاهش می دهد.
کمک های مالی دولت برای حمایت از اجرای پروژه همچنان ادامه خواهد داشت.

۳. زمان اجرای فعالیت و شرکای اصلی

۳ سال (حداقل زمان برای اجرای پروژه اطراف یکی از تالاب های پیشنهادی)

سازمان حفاظت محیط زیست، جوامع محلی و سازمان های غیر دولتی های اطراف تالاب، استانداران و فرمانداری های مناطق، مسئولین استانی سازمان آب، ادارات کشاورزی استانی، وزارت نیرو

۴. نتایج اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی

نتایج	روش های ارزیابی
۱- ۱۰۰ کشاورز / تولید کننده میوه در ۱۰ روستای محیط زیستی، اجرای آزمایشی کشاورزی دوستدار محیط زیست و معیشت جایگزین را که منجر به صرفه جویی قابل توجهی در مصرف آب می شود را به کار می گیرند.	- تعداد کشاورزانی که در دوره آموزشی فنی حرفه ای شرکت کرده اند - تعداد کشاورزانی که کشاورزی دوستدار طبیعت/معیشت جایگزین را تجربه کرده اند - گزارشات سالیانه میزان صرفه جویی آب (بر حسب به مترمکعب)
۲- شبکه محلی برای ارتقاء کشاورزی دوستدار محیط زیست/ معیشت جایگزین در حوضه آبریز راه اندازی می شود	- گزارش فعالیت شبکه محلی

۵. خلاصه ای از وضعیت موجود

چالش مدیریت تالاب در ایران حاصل رشد بی رویه مناطق تحت کشت، استفاده ناپایدار از منابع آبی کشور، خشکسالی پی در پی و تغییرات آب و هوایی است.
این سری عوامل منجر به کوچک شدن قابل توجه تالاب ها و در بخش هایی از کشور خشک شدن تالاب های مهم شده اند، که اثرات جدی بر تنوع زیستی و معیشت مردم محلی گذاشته است.
با علم به اینکه بخش کشاورزی بیش از ۸۷٪ آب مصرفی را با نرخ پایین کارایی تشکیل می دهد، نیاز فوری به ترویج کشاورزی دوستدار محیط زیست و معیشت پایدار در حوضه های آبریز کلیدی وجود دارد تا آب بیشتری بتواند به تالاب وارد شود.
همچنین شایان ذکر است که تالاب های پیشنهادی در این سند، دریاچه هامون، شادگان، و تالاب زریوار هستند که به عنوان تالاب ها/ دریاچه های اولویت دار در نظر گرفته شده اند و این امر به لحاظ نقشی است که آنها در تنوع زیستی، خدمات و کالاهای اکوسیستمی ایفا می نمایند. همچنین به خاطر تعداد ذینفعانی است که از آنها بهره برداری می کنند که از آن جمله می توان به کشاورزان و تولید کنندگان میوه در حوضه آبریز این تالاب ها اشاره نمود.

^۱ Eco-villages



۶. فعالیت های کلیدی پروژه

- ❁ ارزیابی مشارکتی تهدیدها و فرصت ها برای کشاورزی پایدار / توسعه معیشت پایدار در جوامع وابسته به تالاب منتخب، از جمله سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) مشارکتی ایجاد شده بر اساس دانش محلی
- ❁ ارزیابی وضعیت تنوع زیستی زیستگاه های حیاتی برای حمایت معیشت و شناسایی ارزش های معیشت مرتبط به کمک ذینفعان محلی
- ❁ توسعه مشارکتی برنامه های بهبود معیشت پایدار در سطح جامعه (معیشت های موجود و جایگزین)، از جمله موافقت نامه در خصوص به اشتراک گذاری منابع، منطقه بندی، اقدامات بازسازی تنوع زیستی و ...
- ❁ اطمینان از تطابق برنامه های توسعه محلی و استانی
- ❁ استقرار و ظرفیت سازی برای گروه های حامی معیشت جامعه، تعاونی ها و ... با مکانیسم های اداری مناسب (از جمله مکانیزم های سنتی)
- ❁ ارائه آموزش های حین خدمت به حداقل ۱۰ قهرمان محلی جوان از هر جامعه، که بتوانند رهبران توسعه پایدار باشند، و در مباحث توسعه ای در سطوح بالاتر به کار گرفته شوند.
- ❁ ارائه آموزش های مدیریت منابع طبیعی مبتنی بر جامعه برای نمایندگان دولت، سازمان های غیر دولتی و ...
- ❁ شناسایی / ایجاد مکانیزم های نوآورانه تامین مالی برای معیشت پایدار از طریق اعتبارات خرد و پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی و ...
- ❁ توسعه مکانیزم نظارت و پایش، از جمله تعیین شاخص های لازم برای اولویت بندی اقدامات حفاظتی و مداخلات معیشت پایدار با کمک ذینفعان محلی
- ❁ بالا بردن آگاهی، ارتباطات و حمایت ها در خصوص ارتباط بین تنوع زیستی تالاب، اکوسیستم ها و معیشت مردم
- ❁ بالا بردن آگاهی جوامع محلی وابسته به تالاب به نحوی که آنها بتوانند بطور موثر در گفتگو ها و حل مسائل درگیر شوند.

۷- توجیه اجرای فعالیت - موارد غیر قابل پیش بینی و ضروری

تالاب های پیشنهادی مخصوصاً مجموعه تالاب های هامون همگی از محدودیت شدید جریان ورودی آب و (در دو مورد دریاچه ارومیه و تالاب های پریشان) محدودیت توسعه زیرساخت های اصلی، که باعث خسارت های زیادی در تنوع زیستی، کالاها و خدمات اکوسیستمی و همچنین طوفان شن می شود، برخوردارند. این مشکلات عواقب ناگواری در بسیاری از جوامع محلی که معیشتشان را از دست داده اند، داشته است. این مشکلات و مشکلاتی از این قبیل در بسیاری از تالاب های کوچکتر در سراسر کشور دیده می شود. این پروژه تلاش دارد با ظرفیت سازی در جوامع وابسته به تالاب، این وابستگی را کاهش دهد و دسترسی به درآمد تامین شده را از طریق برنامه های معیشت جایگزین پایدار تعمیم نماید.



پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی

۱. عنوان پروژه

برنامه ظرفیت سازی با همکاری وزارت نیرو در خصوص طراحی و مدیریت زیرساخت های پایدار / دوستدار تالاب آب، شامل فعالیت های الگویی برای تامین دبی آب مورد نیاز برای یک تالاب نمونه

۲. اعتبار درخواستی برای اجرای فعالیت

بودجه مورد نیاز

۷۰۰,۰۰۰ دلار (۱۸,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال)
(بودجه برآورد شده تنها برای اجرای پروژه در یک تالاب است - در صورت افزایش تعداد تالاب ها بودجه مورد نیاز افزایش خواهد یافت)
حمایت اعطا کنندگان تسهیلات مالی از این پروژه این امکان را به وجود می آورد که تجارب موفق بین المللی به مدیریت و برنامه ریزی زیرساخت های آبی کشور - به ویژه سدها که علت اصلی تخریب تالاب ها هستند - معرفی گردند.
کمک های مالی دولت برای حمایت از اجرای پروژه همچنان ادامه خواهد داشت.

۳. زمان اجرای فعالیت و شرکای اصلی

۴ سال

سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت نیرو، مسئولین استانی سازمان آب، سازمان های غیر دولتی ها، جوامع محلی، مصرف کنندگان آب

۴. نتایج اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی

نتایج	روش های ارزیابی
۱. ارزیابی زیرساخت های آبی کشور و اثرات آنها بر تالاب ها	- گزارش وضعیت زیرساخت های آبی
۲. معرفی تجارب موفق، ایجاد ظرفیت سازی برای طراحان و مدیران زیرساخت های آبی	- کارت های امتیاز ظرفیت سازی (CD Scorecards) - گزارشات کارگاه های آموزشی - برگزاری کارگاه های آموزشی تجارب موفق بین المللی
۳. مدیریت آب به نحوی پایدارتر در حوضه آبریز	- موافقت نامه امضاء شده بین مقامات سازمان آب در حوضه آبریز و سازمان حفاظت محیط زیست برای حق آبه تالاب ها - حق آبه تخصیص داده شده به تالاب بر اساس توافق دوجانبه
۴. مکانیزم هایی برای بالا بردن مقیاس	- دستورالعمل جدید تصویب شده برای مدیریت زیرساخت های آب/سد و کاربردهای آن - انتشار تعداد زیادی ابزارهای فنی، دفترچه راهنما و نشریات

۵. خلاصه ای از وضعیت موجود

تالاب های پیشنهادی برای این پروژه تالاب حله و یا رامسر سایتهای آبی گل، آلمانگل و آلاگل است. هر دو تالاب با مشکلاتی نظیر ساخت سد در بالادست، افزایش فعالیت های کشاورزی در حوضه آبریز، کاهش مساحت تالاب و نابودی زیستگاه مواجه اند. تالاب حله یک تالاب ساحلی در شمال خلیج فارس در استان بوشهر با مساحت ۴۲,۵۰۰ هکتار و ده کیلومتر دور از ساحل واقع شده است، جائیکه که معیشت نزدیک به ۷۰۰,۰۰۰ نفر، مستقیم و غیرمستقیم به حیات تالاب وابسته است. تالاب از تلاقی دو رودخانه دالکی و شاپور تشکیل شده است و زیستگاه مناسبی به ویژه برای پرندگان است.
رامسر سایت آلاگل و آلمانگل و آجیگل در جلگه خشک و بیابان گرم ترکمن صحرا، نزدیک به مرز ایران و ترکمنستان واقع شده است. این مجموعه تالاب ها از جمله اکوسیستم های منحصر به فرد ایران هستند. تعداد دینفعان مقیم روستاهای اطراف تالاب ۴۰۰,۰۰۰ نفر تخمین زده می شود.
تغییرات زیادی در کاربری زمین های حوضه آبریز هر دوی تالاب ها به وجود آمده که حاصل کاهش مساحت تالاب و تغییرات در پوشش گیاهی است. این تغییرات از مسائل مختلف مانند خشکسالی، سدسازی، مصرف بی رویه آب در بخش کشاورزی، پرورش ماهی و ساخت و ساز کانال ها و جاده ها سرچشمه گرفته است.

۶. فعالیت های کلیدی پروژه

- بازبینی زیرساخت های آبی موجود و دستورالعمل های عملیاتی در حوضه آبریز تالاب منتخب
- ارزیابی اثرات زیرساخت های آبی بر روی تالاب ها
- تحلیل سناریو برای راه اندازی زیرساخت کلیدی آب در حوضه آبریز تالاب
- تهیه دستورالعمل های تجارب موفق برای برنامه ریزی، طراحی، ساخت و ساز و بهره برداری از سدها و زیرساخت های آبی دیگر به منظور حفظ / بازیابی تالاب های زنده
- ارزیابی مشارکتی نیاز آبی تالاب منتخب و تهیه برنامه های اقدام جهت حل مشکلات
- معرفی تجارب موفق بین المللی در زمینه زیرساخت های پایدار آب و همچنین برگزاری یک کنفرانس بین المللی.
- ظرفیت سازی مهندسان آب، مدیران سدها و شرکت های مشاوره
- ارائه مشاوره و حمایت برای تغییر در طراحی و اجرای زیرساخت های کلیدی آب
- تهیه ابزارهای پشتیبان تصمیم گیری برای کمک به مدیران و سیاست گذاران برای ارزیابی اثرات تغییر بر مدیریت آب در زمینه میزان تقاضای آب و آب موجود
- تهیه یک کتابچه راهنما برای زیرساخت های پایدار آب
- بالا بردن آگاهی جوامع وابسته به تالاب به طوری که آنها بتوانند بطور موثر در گفتگوها و حل مشکلات شرکت نمایند.

۷. توجیه اجرای فعالیت - موارد غیر قابل پیش بینی و ضروری

طرح حفاظت از تالاب های ایران دستورالعمل های تعیین نیاز آبی تالاب، با تمرکز خاص بر دریاچه ها و تالاب دشت سیلابی و دلتاها را تهیه نموده است. با این وجود، هنوز هم نیاز مبرم برای پرداختن به هر دو مسئله راه اندازی زیرساخت های موجود و طراحی زیرساخت های جدید برای ایجاد سیستم های مدیریت آب پایدار و چند منظوره که به حفظ آستانه هیدرولوژیکی تالاب کمک کند، وجود دارد.

از این رو اجرای پروژه از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است و هدف آن توسعه و عملیاتی سازی ابزار و روش های کلیدی برای مدیریت زیرساخت های منابع آب است که توسط یک رویکرد اکوسیستمی پی ریزی گردد تا از مدیریت بهتر تالاب ها حمایت نماید. مهمتر از همه، این پروژه با همکاری نزدیک وزارت نیرو و مقامات استانی سازمان آب و شرکت های مشاوره ای انجام می شود. نتایج ملموس اجرای این پروژه به طور خلاصه بدین شرح است: (۱) استقرار رویکرد و برنامه جدید برای زیرساخت آبی پایدار (۲) حفاظت از زیستگاه ها و احیا تالاب ها (۳) استقرار مجدد معیشت جامعه محلی وابسته به تالاب



پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی

۱. عنوان پروژه

بررسی تاثیر تخریب تالاب های ایران بر میزان آلودگی هوا، ریزگردها و توسعه روش های امکان پذیر کاهنده آلودگی ها از طریق مدیریت یکپارچه/بهتر تالاب ها

۲. اعتبار درخواستی برای اجرای فعالیت

بودجه مورد نیاز

مجموعه تالاب های هامون (در استان های جنوب شرقی): ۱,۲۰۰,۰۰۰ دلار (۳۲,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال)
تالاب های بین النهرین (در استان های جنوب غربی): ۲,۵۰۰,۰۰۰ دلار (۶۷,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال)
حمایت اعطا کنندگان تسهیلات ملی از این پروژه انسانی- زیست محیطی که هدف آن حل مشکل آلودگی هوا ناشی از ریزگردهای برخاسته از تالاب های تخریب شده واقع در مرزهای مشترک ایران با کشورهای همسایه، عراق و افغانستان است، کمک بسزایی به مردم منطقه در کاهش آلودگی هوا خواهد داشت. هر مشارکتی به کاهش طوفان گرد و غبار، اثرات مثبت مستقیم بر سلامت و رفاه اجتماعی- اقتصادی میلیون ها نفر از مردم خواهد داشت.
کمک های مالی دولت برای حمایت از اجرای پروژه همچنان ادامه خواهد داشت.

۳. زمان اجرای فعالیت و شرکای اصلی

۳ سال

سازمان حفاظت محیط زیست، جوامع محلی و سازمان های غیر دولتی اطراف تالاب، استانداران و فرمانداران مناطق، مسئولین استانی سازمان آب، ادارات کشاورزی استانی، وزارت نیرو

۴. نتایج اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی

نتایج	روش های ارزیابی
۱. ارزیابی نقش تخریب تالاب ها در ایجاد طوفان های شن و گرد و غبار و تحلیل راه کارهای موجود انتخاب ها برای اقدامات اصلاحی	<ul style="list-style-type: none"> - گزارشات جامع - تصویب این گزارش توسط سازمان حفاظت محیط زیست - برگزاری کارگاه برای دست اندرکاران
۲. ظرفیت سازی مدیران حوضه آبریز نظیر مهندسين آب و مدیران سدها، مسئولین ترویج کشاورزی و سازمان های غیر دولتی ها	<ul style="list-style-type: none"> - تعداد کارگاه ها و کنفرانس های بین المللی - دریافت کمک های کارشناسی از مشاوران متخصص در زمینه کاهش طوفان گرد و غبار و بهره گیری از تجارب موفق بین المللی
۳. انجام اقدامات کاهش دهنده	<ul style="list-style-type: none"> - تشکیل کارگروه بین المللی - تهیه طرح جامعی برای به تصویر کشیدن منابع اصلی گرد و غبار تالاب و برنامه ریزی برای احیا این مناطق - تهیه و اجرای برنامه اقدام

تالاب هامون:

مجموعه تالاب های هامون در حوضه آبریز سیستان در جنوب غربی افغانستان و جنوب شرقی ایران هزاران سال است که به عنوان یک اکوسیستم مهم جهت حیات انسان ها و حیات وحش در منطقه بیابانی و بایر عمل می کند. این تالاب ها در کنوانسیون رامسر ثبت شده اند. این تالابها زیستگاهی برای تنوع زیستی با اهمیت جهانی ایجاد می کنند و پشتیبانی حیاتی برای حفظ اقتصاد محلی و برای تنظیم میکرو کليما در منطقه می باشند.

در دهه های اخیر، فعالیت های انسان، محیط زیست طبیعی را در حوضه آبریز به شدت تخریب کرده است. شرایط خشکسالی شدیدی که از سال ۱۹۹۸ آغاز شد و ۱۴ سال به طول انجامید. در طول این دوره، بخش های زیادی از دریاچه ها کاملاً خشک شده و زندگی انسان و طبیعت بطرز قابل توجهی تهدید شده است. در سالهای عادی وقتی دریاچه هامون آب دارد، این پهنه های آبی در طول تابستان گرم و خشک همچون یک سیستم خنک کننده عمل می کنند و کمی آب و هوای ناملايم منطقه را تلطیف می نمایند. اما زمانی که دریاچه خشک می شود، بادهای ۱۲۰ روزه شن و ماسه، گل و لای و خاک رس را از بستر دریاچه خشک شده می فرساید و در کل منطقه پراکنده می کند. ذرات شن و ماسه باعث ایجاد تپه های شنی و مدفون شدن خانه ها می گردد. گل و لای، خاک رس، ذرات گرد و غبار که در هوا پراکنده می شوند خود منشا بسیاری از عفونت های تنفسی و چشمی می باشند. به خاطر خشک شدن دریاچه و از بین رفتن پوشش گیاهی، این بادهای فصلی از لحاظ سرعت و طول دوره افزایش یافته اند. برای نمونه در سال ۲۰۰۴، بادهای فصلی ۲۳۰ روز و با حداکثر سرعت ۱۲۰ کیلومتر در ساعت می وزید. متأسفانه در حال حاضر تقریباً اکثر قسمت های تالاب ها خشک است و منبع بسیار خوبی برای طوفان های شن شدید می باشند.

تالاب بین النهرین:

از دست رفتن غم انگیز تالاب های بین النهرین (مشترک بین ایران، عراق، سوریه و ترکیه در سطح حوضه آبریز) یکی از بزرگترین فجایع زیست محیطی در جهان به شمار می رود. سدها و طرح های زهکشی، یکی از بهترین تالاب ها و این باغ عدن افسانه ای هلالی شکل حاصلخیز را که هزاران سال الهام بخش بشریت بوده را به کویری پوشیده از نمک تبدیل کرده است. این سیستم اکولوژیکی پشتیبان حیات مردم بومی که در تالابی کمیاب در دنیا با بستر انبوه نی و با حیات وحش فراوان ساکنند، رو به افول گذاشته است. نقش انسان در تخریب اکوسیستم های شکننده ی این سیاره بهتر از این نمی تواند به نمایش گذاشته است. زوال تالاب بین النهرین یکی از دلایل بنیادین مشکلات هیدرولوژیکی حوزه آبریز می باشد. تقاضای روزافزون منابع آبی حوضه آبریز دجله فرات. یکی از مهمترین اثرات توسعه این است که منابع آبی را به مقدار قابل توجهی کاهش داده و بطور موثر جریان سیلاب ها که اکوسیستم های تالاب را در پائین دست حوضه آبریز حفظ می کند، کاهش داده است.

تالاب بین النهرین که تا همین اواخر بیش از ۱۵,۰۰۰ - ۲۰,۰۰۰ کیلومترمربع مساحت داشتند، در اثر سد سازی های بالادست و زهکشی های متعدد که در جنوب عراق در اواخر دهه ۱۹۸۰ / اوائل دهه ۱۹۹۰ انجام شد، ویران شده است. تالاب های الحمر و مرکزی به ترتیب ۹۴ و ۹۷ درصد پوشش زمین هایشان به زمین بایر و پوشیده از نمک تبدیل شده است، درحالیکه کمتر از یک سوم تالاب مرزی هورالعظیم باقی مانده است. در حال حاضر مناطق گسترده ای از تالاب های خشک/ تخریب شده تالاب بین النهرین وجود دارد که منابع چندگانه ای برای تولید طوفان های شن بشمار می آیند. شناسایی این منابع گرد و غبار و یافتن راه حل برای کاهش دادن این مخاطرات طبیعی از اولویت های بالای دولت جمهوری اسلامی ایران است.

۶. فعالیت های کلیدی پروژه

پروژه پیشنهادی بر بخش های از این تالاب که در داخل خاک ایران قرار دارد تمرکز دارد، هر چند شامل اشتراک گذاری اطلاعات، ظرفیت سازی های دو جانبه برای اقدامات احیا تالاب های مرزی با کشورهای همسایه نیز خواهد بود.

🐞 ایجاد یک کارگروه با حضور سازمان های دولتی و سازمان های غیر دولتی ها و مشاوران بین المللی

🐞 انجام تحلیل علت و معلولی برای شناسایی منبع اصلی ریزگردها در استانهای جنوب غربی و جنوب شرقی ایران و تهیه برنامه های یکپارچه و جامع برای کاهش ریزگردها

🐞 شناسایی و آزمودن راه حل های بالقوه و تلفیق آن با برنامه مدیریت های تدوین شده دو تالاب حوضه آبریز و ایجاد تغییرات لازم در آن (در صورتی که قابل اجرا باشد).

🐞 ارزیابی مشارکتی راه حل پیشنهادی

🐞 ارائه هر گونه حمایت برای اجرای برنامه اقدام، از طریق توانمند سازی ذینفعان، تا در اسرع وقت با منابع ریزگردها مقابله کند.

🐞 بالا بردن آگاهی جوامع وابسته به تالاب به طوری که آنها بتوانند بطور موثر در گفتگوها و حل مشکلات شرکت نمایند.

۷. توجیه اجرای فعالیت - موارد غیرقابل پیش بینی و ضروری

استان های خوزستان و سیستان و بلوچستان آسیب پذیرترین استان های کشور در برابر تغییرات آب و هوایی هستند، به این معنی که آنها با مجموعه بی مانندی از تخریب محیط زیست و رویدادهای آب و هوایی شدید به خصوص طوفان های شن و ماسه با توالی و شدت فزاینده مواجه هستند.

طوفان شن و ماسه و گرد و غبار باعث زیان های اقتصادی بزرگ و اثرات شدیدی بر سلامت جوامع وابسته به تالاب دارد. گفته شده که طوفان شن و گرد و غبار، اثرات بلند مدتی در سلامت جوامع محلی از جمله کلیه، مغز، کبد، قلب و سایر سیستم های بدن دارد. حدود ۳۰۰,۰۰۰ نفر (در ایران و افغانستان) در اطراف تالاب هامون زندگی می کنند و سلامت اجتماعی - اقتصادی آنها به طور مستقیم تحت تاثیر طوفان گرد و غبار قرار می گیرد. همچنین ۱۲ میلیون نفر در ایران (عمدتاً در استان خوزستان)، عراق، کویت، و حتی کشورهای دیگر، به طور مستقیم و غیر مستقیم از گرد و غبار ناشی از تالاب های بین النهرین رنج می برند. به این ترتیب، نیازی مبرم برای پشتیبانی فنی تجارب موفق برای انجام اقدامات هدفمند برای هر تالاب بر اساس ارزیابی آسیب پذیری مشارکتی، و ظرفیت سازی برای مقابله با این مشکلات از طریق توانمند سازی ذینفعان وجود دارد.



המסע | תש"ף



המסע | תש"ף





پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی

۱. عنوان پروژه

کمپین های ملی بالا بردن آگاهی مردم در خصوص حفاظت از تالاب ها، منافع اجتماعی- اقتصادی تالاب ها و مدیریت بهتر آب

۲. اعتبار درخواستی برای اجرای فعالیت

بودجه مورد نیاز

۱,۵۰۰,۰۰۰ دلار (۴۰,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال)

کمک و همکاری اعطا کنندگان تسهیلات ملی به این پروژه در جهت برگزاری یک کمپین بزرگ آگاهی رسانی عمومی برای ترویج حمایت جامعه مدنی از تجارب موفق بین المللی در زمینه مدیریت و حفاظت تالاب ها استفاده خواهد شد. اینکار منجر به تغییر نگرش و رفتار عمومی نسبت به تالاب ها و منابع آب کشور، افزایش سطح درک عمومی مردم در مورد منافع اجتماعی-اقتصادی تالاب ها، گنجاندن مسائل تالاب در برنامه های عمومی سیاسی و مشارکت تصمیم گیرندگان عالی رتبه و صاحب نظران در مسائل مربوط به تالاب خواهد شد. کمک های مالی دولت برای حمایت از اجرای پروژه همچنان ادامه خواهد داشت.

۳. زمان اجرای فعالیت و شرکای اصلی

۲ سال

سازمان حفاظت محیط زیست، جوامع محلی، سازمان های غیر دولتی های فعال در زمینه آگاهی رسانی، رسانه ها، استانداران و فرمانداران مناطق، مسئولین استانی سازمان آب، ادارات کشاورزی استانی، وزارت نیرو

۴. نتایج اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی

نتایج	روش های ارزیابی
۱. افزایش سطح آگاهی عمومی تا ۱۵٪	- ارزیابی قبل و بعد از برگزاری کمپین از طریق روش های متنوع تحقیق نظیر پرسشنامه، مصاحبه و ...
۲. برگزاری کمپین آگاهی رسانی در سطح کشور با شرکت حداقل ۱۵۰۰ تن از جامعه محلی	- تعداد سازمان های غیر دولتی هایی که در کمپین آگاهی رسانی مشارکت دارند - تعداد مشاهیر (از جمله بازیگران، موسیقی دانان و ورزشکاران) که در کمپین فعال بوده اند - تعداد رویدادهای رسانه ای
۳. پوشش رسانه ای در مورد وضعیت تالاب های ایران	- حداقل ۴ کنفرانس خبری برگزار شود - حداقل ۱۰ برنامه رادیو/تلویزیونی پخش شود - تعداد مقالات در روزنامه های ملی
۴. یک برنامه ملی "ارتباطات، آموزش و مشارکت و آگاهی" برای تالاب ها	- تهیه برنامه برنامه ملی ارتباطات، آموزش، مشارکت و آگاهی برای تالاب ها - تصویب برنامه ملی ارتباطات، آموزش، مشارکت و آگاهی بوسیله سازمان حفاظت محیط زیست و ذینفعان مرتبط - ثبت برنامه در دبیرخانه کنوانسیون رامسر

۵. خلاصه ای از وضعیت موجود

تصمیماتی که تالاب ها را تحت تاثیر قرار می دهد تنها زمانی خردمندانه خواهد بود که نیازها و نگرانی های جوامعی که تاثیرپذیرند را نیز دربر گرفته و توسط عموم مردم حمایت شود. این پروژه بر توسعه و اجرای برنامه هایی برای بالا بردن آگاهی عمومی، به ویژه در میان سازمان های غیر دولتی، رهبران مذهبی و اجتماعی، معلمان، دانشجویان، زنان، قهرمانان تالاب کشور تمرکز خواهد کرد و فرصت های جدیدی برای جامعه ایجاد می کند تا در گفتگوهای مهم راجع به توسعه تالاب ها شرکت نمایند. افزایش شهرنشینی، مردم را از مسائل مرتبط با مدیریت منابع طبیعی و نیاز مبرم به حفظ مکانیزم های پشتیبان زندگی که توسط عملکرد اکوسیستم ها به خصوص تالاب ها ایجاد می شوند، دور کرده است. بنابراین نیاز بیشتری به افزایش آگاهی عمومی وجود دارد، به گونه ای که مردم حامیان جدی برای تصمیمات و سیاست های خردمندانه باشند.

۶. فعالیت های کلیدی پروژه

- تهیه و راه اندازی فاز اجرای برنامه "ارتباطات، آموزش، مشارکت و آگاهی" برای تالاب ها در سطح ملی، و همچنین در استان و تالاب های دارای اولویت.
- اجرای کمپین های هدفمند آگاهی رسانی در مورد ارزش های تالاب و صرفه جویی در آب، به ویژه در بخش کشاورزی
- ایجاد برنامه های مبتنی بر وب و شبکه های اجتماعی و پیامک برای درگیر نمودن جوامع وابسته به تالاب و ذینفعان در تبادل نظرهای مرتبط با آب، دانش و ابزارها
- ظرفیت سازی سازمان های جامعه مدنی مرتبط به تالاب برای برقراری ارتباطات و حمایت از مسائل مربوط به مدیریت و برنامه ریزی منابع آبی کشور
- حمایت از ارگان های موجود در جوامع محلی وابسته به تالاب (به عنوان مثال شوراهای اسلامی روستاها، تعاونی کشاورزان، تعاونی ماهیگیران) برای شرکت در گفتگوهای مرتبط با آب (برگزاری جلسات، انجام مبادلات، سفر برای تعامل با دست اندر کلیدی دولت)
- آموزش جوامع در خصوص حفاظت از تالاب از طریق رسانه ها
- تولید فیلم مستند در مورد تقسیم آب و تالاب ها
- پشتیبانی از شرکای جامعه مدنی و سازمان ها در بحث های رادیویی مرتبط با تالاب ها و تقسیم آب بین بخش ها، در روز جهانی تالاب ها و هفته جهانی آب
- بالا بردن آگاهی جوامع وابسته به تالاب به طوری که آنها بتوانند بطور موثر در گفتگوها و حل مشکلات شرکت نمایند.

۷. توجیه اجرای فعالیت-موارد غیر قابل پیش بینی و ضروری

مقیاس خسارات و از بین رفتن تالاب ها در ایران در دهه های اخیر هشدار دهنده بوده است. اقدامات حفاظتی تالاب تنها به شرطی موفق خواهد بود که توسط مردم حمایت شود- هم کسانی که به تالاب وابسته اند و هم عموم مردم. ملاحظات زیست محیطی به یکی از مسائل مهم برای هر دو جامعه ی تحت تاثیر و مقامات دولتی تبدیل شده اند. از اینرو، بالا بردن آگاهی عمومی به طور موثری کلید افزایش حفاظت از تالاب ها و مدیریت آنها تلقی می شود. در طول سال های اخیر چندین فعالیت آگاهی رسانی در مورد مسائل مربوط به تالاب از جمله جشنواره ها، کارگاه ها، کمپین و غیره انجام شده است. نظرسنجی عمومی نشان می دهد که سطح آگاهی مردم در مناطقی که فعالیت های آگاهی رسانی انجام شده، بالاتر بوده است. با این وجود، نیاز ضروری برای فعالیت هایی که آگاهی عمومی را در سراسر کشور افزایش دهد باقی است، به طوری که هر ایرانی از حفاظت تالاب و فعالیت های مدیریت خردمندانه آب به طور موثرتری حمایت نمایند و این تنها می تواند از طریق برگزاری یک کمپین هدفمند با کیفیت به دست آید.





پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی

۱. عنوان پروژه

معرفی و نمایش طرح های تجاری برای مناطق حفاظت شده تالابی به منظور حمایت از مدیریت موثرتر تالاب ها

۲. اعتبار درخواستی برای اجرای فعالیت

بودجه مورد نیاز

۷۳۰,۰۰۰ دلار (۱۹,۷۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال)

اعطا کنندگان تسهیلات مالی در این پروژه دولت را برای معرفی تجارب موفق بین المللی در برنامه ریزی تجاری برای مناطق حفاظت شده تالاب یاری می رسانند. این کار، مدیریت زیست بومی را برای تضمین حفاظت موثرتر از تالاب ها تکمیل خواهد کرد. کمک های مالی دولت برای حمایت از اجرای پروژه همچنان ادامه خواهد داشت.

۳. زمان اجرای فعالیت و شرکای اصلی

۳ سال

سازمان محیط زیست، جوامع محلی و سازمان های غیر دولتی های اطراف تالاب، استناداران و فرمانداران مناطق، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان آب

۴. نتایج اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی

نتایج	روش های ارزیابی
۱. توسعه طرح تجاری برای یک منطقه حفاظت شده تالاب ملی	- طرح تجاری تصویب شده برای تالاب زریوار
۲. کسب اطمینان از پیاده سازی طرح تجاری توسط ذینفعان مرتبط	- پیشرفت اجرای طرح تجاری
۳. بهبود مدیریت مناطق حفاظت شده (بودجه بندی، کارایی مصرف از منابع، بازاریابی، مالی، ارتباطات)	- پیشرفت در مقایسه با وضعیت موجود (اولیه)
۴. دستورالعمل ملی توسعه طرح تجاری	- دستورالعمل تصویب شده

۵. خلاصه ای از وضعیت موجود

منطقه حفاظت شده تالابی پیشنهاد شده برای اجرای طرح تجاری، پایلوت دریاچه زریوار، تالابی منتج از آب شیرین چشمه ای نزدیک رودخانه، در استان کردستان است که تنوع زیستی غنی ای را پشتیبانی می کند. با توجه به دامنه نسبتا گسترده ای که از بستر نی پوشیده شده است، تالاب به یکی از مکان های مهم برای مهاجران پرندگان از شمال در فصل زمستان تبدیل شده است. این اکوسیستم آبی جانوران و گیاهان بومی دارد و ۷۰٪ از آب آن توسط چشمه خودجوش در بستر دریاچه تامین می شود. برنامه های جامع مدیریت مشارکتی به طور گسترده ای توسط طرح حفاظت از تالاب های ایران برای مدیریت تنوع زیستی و فعالیت های انسانی در مناطق حفاظت شده تالاب های ایران معرفی شده اند.

با این حال، نیاز مبرم به ظرفیت سازی مدیران مناطق حفاظت شده تالاب برای بودجه بندی بهتر، مدیریت کارتر منابع مالی و انسانی، بازاریابی و اطلاع رسانی بهتر و اعتبارات متنوع تر برای مناطق حفاظت شده جهت همکاری با طرح حفاظت از تالاب های ایران وجود دارد. ظرفیت، ابزارها و دستورالعمل ها برای چنین سیستمی باید بصورت پایلوت اجرا شود و سپس در سراسر کشور توسعه یابد. بنابراین طراحی یک طرح تجاری جامع برای این مناطق حفاظت شده می تواند به عنوان یک ابزار کمکی برای برنامه مدیریت های تدوین شده برای این تالاب بکار گرفته شود بطوریکه از وجود یک سیستم پایش و ارزیابی موثر و برنامه مناسب اطمینان حاصل گردد.

۶. فعالیت های کلیدی پروژه

بررسی رویکردهای بین المللی برای طرح تجاری منطقه حفاظت شده و مطابقت آن با شرایط ایران

اجرای پایلوت طرح تجاری در یکی از مناطق حفاظت شده از جمله:

- بهبود بودجه بندی برای ارائه نتایج حفاظت
- بهبود مدیریت منابع انسانی
- بهبود بازاریابی و ارتباطات
- توسعه استراتژی ها برای به دست آوردن منابع مالی جدید

بکارگیری طرح تجاری

تهیه و بکارگیری یک کتابچه راهنما برای طرح های تجاری که برای تمام مناطق حفاظت شده تالاب استفاده شود

ظرفیت سازی مدیران مناطق حفاظت شده در خصوص طرح های تجاری

بالا بردن آگاهی جوامع وابسته به تالاب به طوری که آنها بتوانند بطور موثر در گفتگوها و حل مشکلات شرکت نمایند.

۷. توجیه اجرای فعالیت - موارد غیر قابل پیش بینی و ضروری

سیستم های بکارگرفته شده فعلی در مناطق حفاظت شده آنقدر خوب مدیریت نشده اند و یا منابع مالی ندارند تا بتوانند به حفاظت از تنوع زیستی و اهداف توسعه انسانی کمک نمایند. لذا نیاز فوری به توسعه رویکرد کسب و کار-محور برای مدیریت این مناطق بسیار مهم و به منظور اطمینان از استفاده بهینه از منابع در دسترس، وجود دارد. با بکارگیری این رویکرد و ظرفیت سازی، مدیریت موثرتر تالاب در سراسر کشور تضمین خواهد شد.

هر کمک مالی به این پروژه، طرح حفاظت از تالاب های ایران را در استقرار برنامه های ملی اهداف، اقدامات، دست اندرکاران، چارچوب زمانی، ورودی ها و خروجی های قابل اندازه گیری کمک خواهد نمود. علاوه بر این، طرح حفاظت از تالاب های ایران قادر خواهد بود از فن آوری های مناسب، منابع مالی و همکاری فنی بهره مند شود. طرح حفاظت از تالاب های ایران از وجود اقدامات مناسب و روش های موثر برای پاسخگویی به چالش های خاص و نیازهای مناطق حفاظت شده نیز اطمینان حاصل خواهد نمود.



پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی

۱. عنوان پروژه

ارزیابی و ارزش گذاری خدمات اکوسیستم تالاب و شناسایی طرح های پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی برای تامین منابع مالی خلاقانه برای مدیریت پایدار تالاب

۲. اعتبار درخواستی برای اجرای فعالیت

بودجه مورد نیاز

۷۶۸,۰۰۰ دلار (۲۰,۷۳۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال)

(بودجه برآورد شده تنها برای اجرای پروژه در یک تالاب است - در صورت افزایش تعداد تالاب ها بودجه مورد نیاز افزایش خواهد یافت)

اعطا کنندگان تسهیلات مالی بدین طریق امکان آزمون رویکردهای بکار گرفته شده در تجارب موفق را در موارد ذیل فراهم خواهند نمود: الف) ارزیابی و ارزش گذاری خدمات اکوسیستم های تالابی، ب) شناسایی گزینه ها و الگوهای پرداخت برای خدمات اکوسیستمی (پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی) به عنوان مکانیسم های بالقوه تامین بودجه جهت مدیریت بهتر تالاب، ج) اجرای آزمایشی یک طرح ابتکاری پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی، د) مدیریت بهتر تالاب ها در سطح حوزه آبریز. کمک های مالی دولت برای حمایت از اجرای پروژه همچنان ادامه خواهد داشت.

۳. زمان اجرای فعالیت و شرکای اصلی

۳ سال (حداقل زمان لازم برای اجرای پروژه)

سازمان حفاظت محیط زیست، جوامع محلی و سازمان های غیر دولتی اطراف تالاب ها، استانداران و فرمانداران مناطق، مقامات استانی مدیریت منابع آب، سازمان های کشاورزی استان ها، وزارت نیرو و دانشگاه ها

۴. نتایج اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی

نتایج	روش های ارزیابی
۱. ابزارهای خلاقانه برای ارزیابی و ارزش گذاری خدمات اکوسیستم تالاب	- گزارشی جامع و کامل حاوی خلاصه ای از متدولوژی های بکارگرفته شده در یک تالاب - دفترچه راهنما/دستورالعمل ها برای توسعه و گسترش
۲. بررسی گزینه های پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی و اجرای یک گزینه بصورت پایلوت جهت بهبود مدیریت تالاب ها.	- گزارش اولویت بندی گزینه های پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی - گزارش طرح پایلوت پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی - تامین اعتبار و بکارگیری آن برای بهبود مدیریت تالاب ها - دفترچه راهنما و دستورالعمل پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی برای تالاب ها
۳. جوامع محلی اطراف تالاب (۳۰۰ خانوار - ۱۵۰۰ نفر) از طرح پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی منتفع خواهند شد.	- مطالعه وضعیت خانوار و مقایسه نتایج با مطالعات پایه
۴. کاهش تهدیدات تالاب	- گزارشاتی نظیر میزان صرفه جویی در مصرف آب

۵. خلاصه ای از وضعیت موجود

اگرچه پیشرفت چشم گیری در معرفی مفهوم مدیریت زیست بومی در تالاب های ایران به دست آمده است، هنوز در متقاعد کردن تصمیم گیران و مردم در خصوص ارزش تالاب ها و تخمین هزینه ها و عواقب توسعه ناپایدار آن چالش های فراوانی وجود دارد. روش ها و دستورالعمل های اندکی برای ارزیابی خدمات تالاب ها در ایران وجود دارد. در ایران بودجه حفاظت و مدیریت تالاب ها (به استثنای بحران های زیست محیطی)، تقریباً به طور کامل یا از بودجه سازمان حفاظت محیط زیست، و یا از طریق اعطا کنندگان تسهیلات مالی بین المللی تامین می شود، در صورتیکه نهادهای بسیار دیگری از جمله نهادهای مدیریت آب و کشاورزی یا از تالاب ها بهره می برند و یا آنها را تحت تاثیر فعالیت های خود قرار می دهند.

در بسیاری از نقاط دنیا، طرح های موفق جهت پرداخت برای خدمات اکوسیستم تدوین شده تا از مشارکت این بخش ها در مدیریت پایدار تالاب ها اطمینان حاصل شود. هیچگونه تجربه، روش کار و دستورالعملی برای چنین سیستم هایی در ایران وجود ندارد. تالاب پیشنهادی جهت اجرای طرح پایلوت برای این رویکردها می تواند یکی از تالاب های قوری گل، کانی برازان، دریاچه پریشان یا تالاب زریوار باشد.

۶. فعالیت های کلیدی پروژه

- مرور رویکردهای تجارب موفق بین المللی برای ارزیابی و ارزشیابی خدمات اکوسیستم و پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی.
- ارزیابی / ارزش گذاری خدمات اکوسیستم و مطالعات پایه طرح پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی برای سایت های پایلوت.
- تعیین خدمات اکوسیستم قابل خرید و فروش و شناسایی خریداران و فروشندگان بالقوه.
- بازبینی و تدوین دستورالعمل ها و مکانیزم هایی برای طرح پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی، ارزیابی و مذاکره موافقت نامه های بالقوه برای طرح پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی.
- پیاده سازی طرح های آزمایشی از جمله:
 - معرفی روش ها به مقامات محلی و جامعه محلی برای شروع عملیات میدانی
 - ظرفیت سازی جهت مشارکت و همراهی ذینفعان
 - پیاده سازی بر اساس برنامه ی راهبردی
 - ایجاد ارتباط بین خریداران و فروشندگان، بازاریابی، همچنین معاملات نقدی
 - پایدار نمودن مدل
- تدوین دستورالعمل و دفترچه راهنما جهت توسعه دستاوردها و پوشش سطح وسیعتری از مخاطبان
- هماهنگی، نظارت و ارزیابی پروژه
- مستندسازی و انتشار نتایج
- بالا بردن آگاهی جوامع وابسته به تالاب به طوری که آنها بتوانند بطور موثر در گفتگوها و حل مشکلات شرکت نمایند.

۷. توجیه اجرای فعالیت - موارد غیر قابل پیش بینی و ضروری

ارزش پولی تالاب تنها یکی از دلایل مهم جهت حفظ آن است. عدم آگاهی و درک درست از ارزش خدمات اکوسیستم تالاب دلیل اصلی اتخاذ بسیاری از تصمیم گیری های نامناسب توسعه ای در ایران است. با این وجود، روش های ارزیابی و سنجش خدمات اکوسیستم تالاب، هنوز در ایران شکل نگرفته و یا معرفی نشده اند. به علاوه، طرح های پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی هنوز آزمایش نشده اند. بنابراین طرح حفاظت از تالاب های ایران از رویکردهای تجارب موفق جهانی بهره خواهد گرفت تا از تولید یک ابزار مناسب برای ارزیابی ارزش اقتصادی و دیگر ارزش های خدمات اکوسیستم های تالابی ایران حمایت نماید و طرح های پرداخت برای بهره مندی از مواهب طبیعی را توسعه دهد. این منجر به درک ارتباط بین محیط طبیعی و جامعه خواهد شد. این اقدام همچنین منجر به بهبود تصمیم گیری ها در حوزه مسائل تالاب خواهد شد، بدان معنا که هزینه تخریب تالاب ها در برنامه ها و سیاستگزاری ها لحاظ خواهد شد و همچنین سرمایه گذاری بیشتر جهت حفاظت از اکوسیستم ها را توجیه نموده و مکانیزم های مورد نیاز را تدوین خواهد نمود.



پیش نویس اولیه طرح پیشنهادی

۱. عنوان پروژه

حفاظت ۲۴ رامسر سایت: ارزیابی آسیب پذیری و برنامه اقدام تعیین شده

۲. اعتبار درخواستی برای اجرای فعالیت

بودجه مورد نیاز

۴۰۰,۰۰۰ دلار (۱۰,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال)

حمایت اعطا کنندگان تسهیلات مالی به تکمیل ارزیابی آسیب پذیری، آماده سازی یک برنامه اقدام اولویت دار برای هر سایت، و همچنین ظرفیت سازی با توجه به تجارب موفق بین المللی کمک خواهد نمود. کمک های مالی دولت برای حمایت از اجرای پروژه همچنان ادامه خواهد داشت.

۳. زمان اجرای فعالیت و شرکای اصلی

۳ سال

سازمان حفاظت محیط زیست، جوامع محلی و سازمان های غیر دولتی فعال در سراسر تالاب ها، استانداران و فرمانداران مناطق، مقامات استانی آب، سازمان های کشاورزی، وزارت نیرو و مقامات مرتبط

۴. نتایج اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی

نتایج	روش های ارزیابی
۱. بهبود شرایط و کاهش تهدیدات برای ۲۴ تالاب مهم ایران	- طرح جامع مصوب برای رامسر سایت های ایران - گزارش های سالانه در خصوص اجرای پروژه
۲. بهبود امنیت معشیت و توانمندسازی چند صد هزار نفری که در ۲۴ تالاب رامسر سایت و حوالی آن زندگی می کنند.	- ارزیابی کاهش آسیب پذیری - مشارکت جوامع در اداره تالاب
۳. کاهش آسیب پذیری گونه های تالابی تهدید شده در لیست قرمز اتحادیه جهانی حفاظت از طبیعت	- اقدامات ویژه انجام شده - نتایج نظارت و پایش سالیانه

۵. خلاصه ای از وضعیت موجود

۲۴ تالاب از مهمترین تالاب های ایران، در مساحتی بالغ بر ۱,۴۸۶,۴۳۸ هکتار به عنوان تالابهای با اهمیت جهان در کنواسیون رامسر ثبت شده اند. این تالاب ها از تنوع زیستی شگفت آور غنی برخوردارند و زندگی صدها هزار نفر به طور مستقیم از طریق ماهیگیری، دامداری، کشاورزی و گردشگری به تالاب ها وابسته است. رامسر سایت ها به طور غیر مستقیم کالا و خدمات مهمی مانند تامین آب و مواد غذایی، کنترل ریزگردها و تعدیل اقلیم خرد به مردم ارائه می نمایند. با این وجود، بسیاری از رامسر سایت های ایران در معرض خطر شدید توسعه زیرساختهای آبی، دستیابی به زیستگاه های طبیعی توسط بخش کشاورزی و توسعه شهری، آلودگی و بهره برداری بیش از اندازه منابع آبی قرار دارند. در واقع، هم اکنون شش تالاب در لیست مونتر و کنوانسیون رامسر قرار دارند. هر چند سازمان حفاظت محیط زیست بعنوان دستگاه دولتی مسئول تالاب ها با همکاری سایر دست اندرکاران برای حل فوری بحران در تکاپو است، هنوز نیاز به بازنگری آسیب هایی که رامسر سایت ها با آنها مواجهند و برنامه های هدفمند برای مقابله با تهدیدات اصلی وجود دارد.

^۱ لیستی از "سایت های که در مشخصه های زیست محیطی آنها تغییراتی رخ داده و یا در حال رخ دادن است، و یا به احتمال زیاد این تغییرات در اثر پیشرفت های تکنولوژیکی و یا دیگر دخالت های انسان رخ خواهد داد".

۶. فعالیت های کلیدی پروژه

• ارزیابی آسیب پذیری برای تمام ۲۴ رامسر سایت از طریق ارزیابی مشارکتی با جوامع محلی و ذینفعان.

• شناسایی مشارکتی اولویت های مدیریتی برای پرداختن به آسیب پذیری های خاص.

• تهیه و تصویب طرح جامع (تلفیقی از ۲۴ ارزیابی سایت و برنامه اقدام) برای حفاظت و احیا رامسر سایت های تحت مسئولیت سازمان حفاظت محیط زیست.

• تصویب برنامه های اقدام برای هر رامسر سایت در سطح استان به همراه بودجه اختصاص داده شده به استان برای اجرا و تصریح مسئولیت های ذینفعان.

• حمایت از ظرفیت سازی سازمان های استانی و جوامع محلی برای مدیریت یکپارچه و حفاظت از رامسر سایت ها.

• حمایت از اجرای طرح جامع، از طریق بالا بردن ظرفیت سازمان های غیر دولتی و جوامع محلی برای شرکت در تبادل نظر در خصوص مسائل محلی و ملی تا اطمینان حاصل شود که سیاست های بخشی، برنامه ها و پروژه ها در راستای اهداف رامسر سایت ها می باشند.

• استقرار مکانیزم پایش و ارزیابی برای نظارت بر اجرای طرح جامع تحت مسئولیت سازمان حفاظت محیط زیست.

• بالا بردن آگاهی جوامع وابسته به تالاب به طوری که آنها بتوانند بطور موثر در گفتگوها و حل مشکلات شرکت نمایند.

۷. توجیه اجرای فعالیت - موارد غیر قابل پیش بینی و ضروری

حفاظت از تالاب به عنوان یک اولویت تامین امنیت انسانی، توسط برنامه توسعه سازمان ملل متحد و دولت ایران شناخته شده است. پیامدهای مدیریت نامناسب (به ویژه حوزه آب) در حال حاضر در بسیاری از تالاب های ایران قابل مشاهده است. معیشت جوامع وابسته به تالاب و همچنین تنوع زیستی جهانی در حال حاضر به شدت رو به زوال است و این روند بدتر نیز خواهد شد مگر آنکه مشکلات از طریق مدیریت یکپارچه پایدار مدیریت شوند. نیاز حیاتی برای پشتیبانی فنی تجارب موفق برای توسعه اقدامات هدفمند برای هر رامسر سایت طبق ارزیابی مشارکتی آسیب پذیری و برای ظرفیت سازی برای مدیریت یکپارچه و توانمندسازی جوامع وجود دارد.

پیوست ۱: خلاصه منابع مالی مورد نیاز

بودجه مورد نیاز		پروژه ها
بودجه (ریال)	بودجه (دلار)	
۱۶,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	فعالیت ۱: ظرفیت سازی برای جوامع محلی که در نزدیکی تالاب های اصلی زندگی می کنند برای تغییر جهت از سوی کشاورزی ناپایدار به سمت معیشت پایدار توسط توسعه رویکرد " روستاهای سازگار با محیط زیست "
۱۸,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	فعالیت ۲: برنامه ظرفیت سازی با همکاری وزارت نیرو در خصوص طراحی و مدیریت زیرساخت های پایدار/ دوستدار تالاب آب، شامل فعالیت های اثبات تجربی برای تامین دبی آب مورد نیاز برای یک تالاب نمونه
۹۹,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۰۰,۰۰۰	فعالیت ۳: بررسی تاثیر تخریب تالاب های ایران بر میزان آلودگی هوا، ریزگردها و توسعه روش های امکان پذیر کاهش آلودگی ها از طریق مدیریت یکپارچه/ بهتر تالاب ها
۴۰,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	فعالیت ۴: کمپین های ملی بالا بردن آگاهی مردم در خصوص حفاظت از تالاب ها، منافع اجتماعی- اقتصادی تالاب ها و مدیریت بهتر آب
۱۹,۷۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۳۰,۰۰۰	فعالیت ۵: معرفی و نمایش طرح های تجاری برای مناطق حفاظت شده تالابی به منظور حمایت از مدیریت موثرتر تالاب ها
۲۰,۷۳۶,۰۰۰,۰۰۰	۷۶۸,۰۰۰	فعالیت ۶: ارزیابی و ارزش گذاری خدمات اکوسیستم تالاب و شناسایی طرح های پرداخت برای بهره مندی از طرح مواهب طبیعی برای تامین منابع مالی خلاقانه برای مدیریت پایدار تالاب
۱۰,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	فعالیت ۷: حفاظت ۲۴ راسر سایت: ارزیابی آسیب پذیری و برنامه اقدام تعیین شده
۲۲۶,۷۴۶,۰۰۰,۰۰۰	۸,۳۹۸,۰۰۰	جمع کل

پیوست ۲: لیست رامسر سایت های ایران

مساحت (هکتار)	استان	سایت ها
۱,۴۰۰	گلستان	دریاچه های آلاگل، آکماگل و آچی گل (۱)
۱,۲۳۰	گیلان	دریاچه امیرکلایه (۲)
۱۵,۰۰۰	گیلان	مجموعه تالاب انزلی (۳)
۳,۱۷۷	گیلان	پارک ملی بوجاق (۴)
۱,۶۸۷	چهارمحال و بختیاری	تالاب پغافور (۵)
۱۵,۰۰۰	هرمزگان	دلتای رود گز و مرا (۶)
۴۵,۰۰۰	هرمزگان	دلتای رودهای شور و شیرین و میناب (۷)
۵,۴۲۷	مازندران	فریدون کنار ، آب بندان های ازبران و رود سرخ (۸)
۴۳,۰۰۰	اصفهان	دریاچه و باتلاق گاوفونی پایین دست زاینده رود (۹)
۱۷,۷۰۰	گلستان	لاکون کمیشان (۱۰)
۷۵,۰۰۰	سیستان و بلوچستان	مور باهو و فلیج گواتر (۱۱)
۱۰,۰۰۰	سیستان و بلوچستان	هامون پوزک، انتهای جنوبی (۱۲)
۵۰,۰۰۰	سیستان و بلوچستان	هامون صابری ، هامون هیزمند (۱۳)
۹۲۷	آذربایجان غربی	تالاب کانی برازان (۱۴)
۱۰۰,۰۰۰	هرمزگان	خور خوران (۱۵)
۱۲۰	آذربایجان شرقی	دریاچه گوری (۱۶)
۱,۲۰۰	آذربایجان غربی	دریاچه کوبی (۱۷)
۴۸۳,۰۰۰	آذربایجان غربی	دریاچه ارومیه (۱۸)
۶,۲۰۰	فارس	دریاچه پریشان و دشت ارژن (۱۹)
۱۰۰,۰۰۰	مازندران	شبه جزیره میانکاله، فلیج کرکان و آب بندان لپوی زاغمرز (۲۰)
۱۰۸,۰۰۰	فارس	تالاب کمجان و دریاچه نیریز (۲۱)
۴۰۰,۰۰۰	فوزستان	تالاب شادگان و هورالعظیم و خور موسی (۲۲)
۸۷۰	هرمزگان	جزیره شیدور (۲۳)
۲,۵۰۰	آذربایجان غربی	دریاچه درکه سنکی و یادگارلو و شورگل (۲۴)

رامسر سایت های ایران





مرحہ حفاظت از تالاب های ایران

www.wetlandsproject.ir
تلفن / فکس: ۸۸۲۴۱۶۵۸_۴۲۷۸۱۸۸۵

